

**Masarykova Univerzita
v Brně
právnícká fakulta**

Dokumentární inkaso

(seminární práce)

Zpracoval: Jaromír Peška

skupina: 01

obor: Právo a podnikání

Vyučující: Mgr. Jiří Valdhans

datum odevzdání: 9.6.2005

Obsah:

1. Úvod
2. Dokumentární platby obecně
3. Dokumentární inkaso
4. Závěr

1. Úvod

Pod označením dokumentárních plateb se skrývají dva základní prostředky, a to dokumentární akreditiv a dokumentární inkaso. V rámci své práce bych chtěl nejprve uvést základní charakteristiku obou subjektů a následně se podrobněji věnovat jednomu z nich, a to dokumentárnímu (směnečnému) inkasu.

2. Dokumentární platby obecně

Dokumentární platby představují vyšší druh platebních instrumentů, které u klientů vzbuzují vyšší jistotu zaplacení jejich pohledávek, a zvyšují povinnost uhradit závazky ze strany odběratelů. Kupující musí zpravidla učinit nějaký úkon (dát otevřít akreditiv, akceptovat směnku, zaplatit...), aby získal dokumenty, které svědčí o odeslání zboží dle kupní smlouvy a představují vlastnictví ke zboží.

Formy dokumentárních plateb:

- dokumentární inkaso
 - dokumenty jsou předány proti zaplacení
 - dokumenty jsou předány proti akceptaci směnky
 - kombinace předchozích variant
 - dokumenty proti dokumentům (protiobchody)
- dokumentární akreditiv

Členění z hlediska míry rizika je následující:

Hladké platby – dokumentární inkaso – dokumentární akreditiv.

Je samozřejmé, že hladké platby, čili hotovostní či bankovními převody, skýtají nejvyšší míru rizika. Kupující může kdykoliv od obchodu odstoupit, zboží neodebrat či nezaplatit. Neexistuje pak žádná jistota návratnosti vloženého kapitálu.

Dokumentární inkaso jistotu zaplacení poskytuje, i když se stále nevztahuje na převzetí zboží, naproti tomu dokumentární akreditiv ošetřuje všechna tato rizika.

3. Dokumentární inkaso

Dokumentárním a směnečným inkasem se rozumí nakládání bank s dokumenty na základě obdržených inkasních instrukcí za účelem jejich vydání proti placení, přijetí nebo splnění stanovených inkasních podmínek. Slouží k finančnímu vypořádání obchodních operací v tuzemském i zahraničním platebním styku (nákup/prodej zboží, služeb apod.).

Jedná se o bezhotovostní, bezzávazkový platební nástroj, jehož používání se řídí mezinárodně uznávanými pravidly.

Můžeme říct, že se jedná o příkaz klienta (příkazce = prodávající) bance, aby pro něj vyinkasovala u kupujícího určité plnění proti předání stanovených dokumentů či akceptaci směnky. Zabezpečí, aby dodané zboží bylo zaplaceno.

Jednoduše, vývozce odešle zboží dovozci a předá doklady své bance. Banka doklady zkontroluje a odešle je inkasní bance (tj. bance dovozce), ta předá doklady dovozci. Dovozece po převzetí dokladů dá své bance příkaz k zaplacení. Inkasní banka převede peníze bance vývozce,

tato pak informuje vývozce o zaplacení, tj. že mu připsala příslušnou částku na jeho účet.

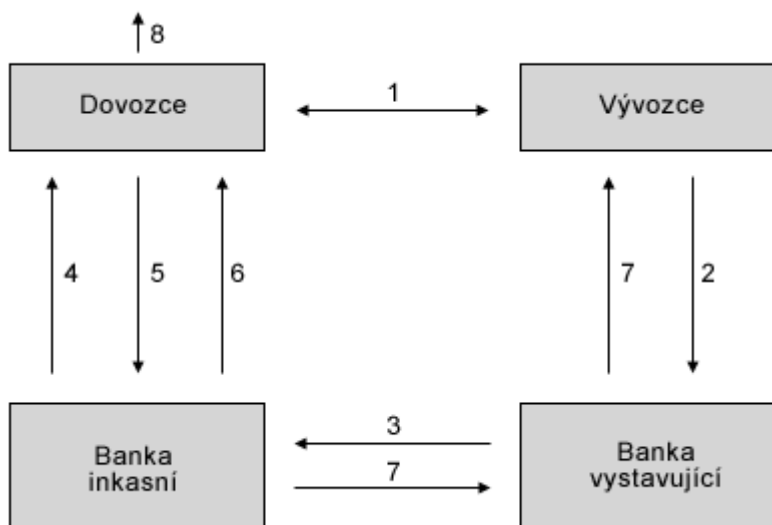
Náležitosti a zpracování dokumentárních inkas se řídí Jednotnými pravidly pro inkasa vydanými Mezinárodní obchodní komorou v Paříži. Tento dokument má mezinárodní platnost a uvádí pravidla, která mají být používána při realizaci dokumentárních inkas. V ČR jsou platná ustanovení Obchodního zákoníku (§697-699).

V souladu s těmito dokumenty vysílající ani předkládající banka nepřebírají žádný peněžní závazek a nemají možnost donutit dlužníka k převzetí dokumentů a zboží za podmínek uvedených v dokumentárním inkasu. Pokud není smluvně ujednáno jinak, nese výlohy spojené se vznikem a obstaráním dokumentárního inkasa prodávající, tedy příkazce. Účastníci dokumentárního inkasa Účastníky transakce na bázi dokumentárního inkasa jsou obvykle čtyři subjekty (není to ovšem nutnou podmínkou, záleží na počtu bank zúčastněných v obchodě). Vývozce (dodavatel), který je v roli příkazce, zadává tedy bance inkasní příkaz. Banka vývozce (příkazce), tzv. vysílající banka, shromažďuje potřebné dokumenty od vývozce. Vysílající banka odesílá dokumenty s instrukcemi bance dovozce (příp. jiné zahraniční bance). Banka dovozce, tzv. inkasní (nebo předkládající) banka, přebírá dokumenty, provádí jejich formální kontrolu a informuje dovozce. Dovoze (odběratel). Získání dokumentů, umožňujících nakládání se zbožím, je dovozci umožněno po splnění platební podmínky.

Zúčastněné subjekty:

- prodávající (příkazce, vývozce, dodavatel)
- vysílající banka – banka příkazce
- předkládající banka – banka odběratele
- kupující (trasát, dovozce, odběratel)

Fungování dokumentárního inkasa lze porozumět z tohoto schématu:

- 1 - Uzavření obchodní smlouvy
- 2 - Příkaz k obstarání dokumentárního inkasa + dokumenty
- 3 - Předání inkasních příkazů a příslušných dokumentů
- 4 - Informování dlužníka o příjmu dokumentů a o inkasních podmínkách
- 5 - Provedení příslušného inkasního úkonu
- 6 - Předání dokumentů
- 7 - Předání inkasního plnění
- 8 - Vyzvednutí zboží

Nejběžnější inkasní podmínky:

- vydání dokumentů proti zaplacení
- vydání dokumentů proti akceptaci (podmínkou pro vydání dokumentů je akceptace přiložené směnky dlužníkem, příp. vystavení směnky vlastní dlužníkem nebo aval směnky bankou dlužníka)
- proti otevření bankovní záruky apod.

Obsah inkasního příkazu:

- kupující (*trasát, zákazník*), země
- inkasní banka (*korespondent*)
- druh plnění kupujícímu (*platba akceptace směnky*)

- *plátce a místo placení*
- *příkazce (prodejce)*
- *sada inkasních dokumentů (doklady, které jsou předmětem dokumentárního inkasa)*
- *adresát zásilky – k dispozici bance*
- *kontaktní adresa zahraničního pověřence (pro případ potřeby)*
- *další pokyny, např. protest pro neakceptaci, předání dokladů, uskladnění nepřevzaté zásilky...*
- *rozdělení inkasních výloh (bankovních poplatků)*

-

Každé inkaso musí být provázeno průvodním dopisem obsahujícím úplné a přesné instrukce, a banka se smí řídit jen podle nich. Nemůže-li korespondent zákazníkovi banky vyhovět instrukcím obsaženým v průvodním dopise, který obdržel, musí tuto banku o tom okamžitě uvědomit.

Existuje však nadále riziko, že zboží nebude převzato kupujícím, pak nemusí samozřejmě ani zaplatit. Inkasní pohledávka je stále pohledávka klienta (příkazce), banka odpovídá pouze za správné provedení inkasních úkonů. Je kontrolována pouze kompletnost sady inkasních dokumentů, ne jejich obsah. Na bance též neleží žádná záruka za zaplacení, žádná z účastníků se bank nemá ani právo vynutit si plnění.

Druhy dokumentárního inkasa:

- ***dovozní*** – tuzemská banka je pro odběratele, dovozce, jedná se o banku inkasní. Dovození dokumentární inkaso představuje nakládání tuzemské banky s dokumenty podle instrukcí daných zahraničním příkazcem (tj. zahraniční banky nebo dodavatele). V praxi to znamená, že tuzemská banka obdrží od zahraniční banky (nebo přímo od dodavatele) doklady kryjící dodávku zboží spolu s instrukcemi o uvolnění dokumentů. Klient je vyzván svojí bankou, u níž má veden účet, ke splnění těchto podmínek, a doklady mu jsou následně

vydány. Dovození inkasa je vhodné použít tehdy, když je zahraniční vývozce přesvědčen o důvěryhodnosti tuzemského dovozce, a kdy existuje velká konkurence nabídky na trhu vývozce.

- **vývozní** – tuzemská banka pro exportéra, banka vysílající. Vydání dokumentů je podmíněno zaplacením, akceptací směnky nebo splněním jiných dohodnutých podmínek. Konkrétně to znamená, že vývozce předá zboží přepravci a v bance, kde má veden účet, požádá o zprostředkování inkasa – předá doklady kryjící zboží a určí podmínky, za kterých mají být doklady dovozci vydány. Zahraniční banka vydá svému klientovi doklady zpravidla proti zaplacení sjednané částky ihned nebo po akceptaci směnky nebo kombinací obou podmínek. Je vhodné, když má vývozce pochybnosti o schopnosti dovozce zaplatit, kdy země dovozce má stabilizováno politické, hospodářské a právní prostředí, nebo kdy nebyla země dovozce vydána žádná restrikce na dovoz předmětného zboží. Jinak je lépe využít dokumentárního akreditivu.

Tento platební instrument je bezpečný na bezpečných bezrizikových teritoriích a s obchodními partnery, kteří se vzájemně dobře a dlouhodobě znají. V jiných případech je daleko lépe použít raději dokumentárního akreditivu, který je již mnohem bezpečnějším nástrojem a jistoty obchodníků, zejména prodejce, stoupají.

Výhody dokumentárního inkasa

- pro odběratele – platí v době, kdy má informaci, že zboží bylo odesláno
- pro dodavatele – odběratel má přístup ke zboží až po obdržení dokladů/ po úhradě (při použití dispozičních dokladů)
- v zavedených obchodních vztazích je levnější platebním instrumentem
-

4. Závěr

Dokumentární platby jsou pro vývozce jednoznačně kladnou příležitostí, jak dostat svým cílům a eliminovat rizika, kterých je nejen na zahraničních trzích poměrně dost. Naskýtá se jim velmi dobrá příležitost, jak své obchody zajistit proti neúspěchu. Výhodou je též fakt, že pohledávka prostřednictvím dokumentárních plateb je snadno postoupitelná k odprodeji prostřednictvím forfaitingu nebo faktoringu. Existuje tak možnost refinancovat své další aktivity, což je v zahraničním obchodě bez jakýchkoliv záruk téměř nemožné.

Dokumentární inkaso je krokem vpřed. Míra jistoty zde ale není tolik vysoká, jako v případě dokumentárního akreditivu. Nikde není nijak smluvně upraveno, že kupující se zavazuje přebrat zboží. Odmítne-li, uniká i finanční odměna. Naopak DA značně posiluje jistotu u vývozních obchodů, je proto velmi praktický a užitečný. Je však zapotřebí vždy striktně a v nejvyšší možné míře dbát na přesné plnění podmínek uzavřených v akreditivní listině. Předcházet případným nedorozuměním by se mělo už při zřizování této listiny.

Pro dnešní exportní obchody jsou dokumentární platby nepostradatelným pomocníkem eliminujícím rizika při obchodování na mezinárodním poli.

Použitá literatura:

Platební styk – Marie Marvanová, Pavel Juřík, Karel Vítkovský

Platební a zúčtovací styk – Ing. Pavel Nezval